

ב"ה

פרשת ואתחנן

"רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"
ואתחנן ג, כו.

ז' אדר – ל"ג בעומר

**מדוע יום פטירתו של משה רבנו הוא יום תענית
ויום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי הוא יום שמחה**

ישנם אלו ששואלים קושיות על הסדר של עריכת התוועדות ביום ההילולא :

איתא בגמרא^[1] והובא גם בשולחן ערוך^[2] שצריך להתענות ביום זה, וכמו כן מצינו^[3] שבכמה קהילות מתענים בשבעה באדר, לפי שבו היתה הסתלקותו של משה רבינו, רוען של ישראל.

והרי הנהגה זו היא תנועה הפכית מעריכת התוועדות?

...אנו יודעים שמקורו של מנהג זה (לערוך התוועדות ביום ההילולא) הוא מראשונים וקדמונים, עד לזמנו של רבי שמעון בר יוחאי, - כידוע^[4] שיום הסתלקותו, ל"ג בעומר, נקבע ליום חגיגה והתוועדות בכמה וכמה קהילות בישראל, ועל אחת כמה וכמה במקומות הסמוכים אליו, בארץ ישראל.

וכמו כן בזמנים שלאחר זה, כפי שמביא רש"י^[5]: "ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביבו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב שם ישיבה", שאין זו התנועה של תענית ותפלה.

...ויש לבאר כללות החילוק שבין יום ההסתלקות של משה רבינו, שבעה באדר, שנקבע ליום תענית, ובין יום ההסתלקות של רבי שמעון בר יוחאי, ל"ג בעומר, שנקבע ליום שאין אומרים בו תחנון^[6], יום התוועדות ושמחה – על פי המבואר בכמה מקומות^[7]:

משה רבינו - השתדל בכל האופנים והענינים שישאר בעלמא דין, עד שהקב"ה הוצרך לומר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"^[8], "שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר"^[9]; עד כדי כך גדלו ההפצרות והוויכוחים של משה רבינו שלא רצה להסתלק מן העולם, כמסופר בספרי^[10], ובאריכות יותר ב"מדרש פטירת משה"^[11], ובילקוט שמעוני בכמה וכמה מקומות^[12].

ובהתאם לזה, נקבע גם יום הסתלקותו - מתאים לרצונו – ליום תענית.

ואילו אצל רבי שמעון בר יוחאי היתה תנועה הפכית - כמסופר באדרא זוטא^[13] שבעת ההסתלקות היה בפנים צהובות, ונסתלק מעלמא דין באמרו את הפסוק^[14] "חיים עד העולם" – אף על פי ש"חיים" הוא היפך ענין ההסתלקות כפי שהוא כפשוטו.

ולכן, נקבע אחר כך יום זה בישראל ליום שמחה. ועד כדי כך, שמסופר^[15] אודות ר' אברהם הלוי שהיה אומר תפלת "נַחֵם" בכל יום, ולא הזיק לו, וכשאמר תפלת "נַחֵם" ביום ההסתלקות של רבי שמעון בר יוחאי, יום שמחתו, הזיקה לו הקפידא של רבי שמעון בר יוחאי על זה.

ומזה מובן עד כמה היה רצונו של רבי שמעון בר יוחאי שיום הסתלקותו יהיה יום התוועדות ושמחה,

והיינו, שיומשך בעולם (לא ענין של דינין, שזהו כללות ענין התענית שפועל "מיעוט חלבי ודמיי"^[16], אלא) תנועה של שמחה, ועל ידי זה יפעלו את כל הענינים.

יו"ד שבט תשט"ו

(תורת מנחם ח' י"ג עמוד 217)

- [1] ראה נדרים יב, א. וש"נ. ירושלמי מו"ק פ"ג ה"ז.
- [2] ראה ב"ה, ט"ו ושו"ע אדה"ז או"ה סו"ס רמט. שו"ע או"ה ר"ס תקסח. ושם ס"ז ואילך. יו"ד סשע"ה ס"ד. רמ"א סו"ס שעו, ושם סו"ס תב. ב"י שם סו"ס תג.
- [3] ראה טושו"ע או"ה סתק"פ סוס"ב, ובנ"כ שם.
- [4] ראה ספר בין פסח לשבועות (להרב צבי שי' כהן) פ"ה סי"ח. וש"נ.
- [5] ד"ה תלתא - יבמות קכב, א.
- [6] סידור אדה"ז לפני ובא לציון גואל. שו"ע אדה"ז או"ה סתצ"ג ס"ה.
- [7] ראה לקו"ש חל"ב ע' 256 בהערה (ד"ה וכדרישת רשב"י), ובהנסמן שם.
- [8] ואתחנן ג. כו.
- [9] ספרי ופרש"י עה"פ.
- [10] ר"פ ואתחנן.
- [11] נדפס באוצר מדרשים (אייזנשטיין) ע' 361 ואילך.
- [12] ר"פ ואתחנן ור"פ וילך.
- [13] זח"ג רצו, ב.
- [14] תהלים קלג, ג.
- [15] ראה תורת מנחם - התוועדויות ח"ג ע' 83. וש"נ.
- [16] ברכות יז, א. הובא בתניא אגה"ת פ"ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה